

A STEPHEN SPENDER-DÍJ átadása Londonban

2007. november 12.

BAKA ISTVÁN *AENEAS ÉS DIDO* című versének fordításával az Angliában élő **PETER ZOLLMAN** nyerte 2007-ben a rangos **Stephen Spender fordítói díj** harmadik fokozatát.

[Zollman Péter / Peter Zollman](#) angliai otthonában
(Kaiser Ottó felvétele)

STEPHEN SPENDER (1909-1995) kiváló költő és műfordító volt, többek között Lorca, Alto Guerra, Rilke, Hölderlin, Stefan George és Schiller versfordításaival szerzett hírnevet.

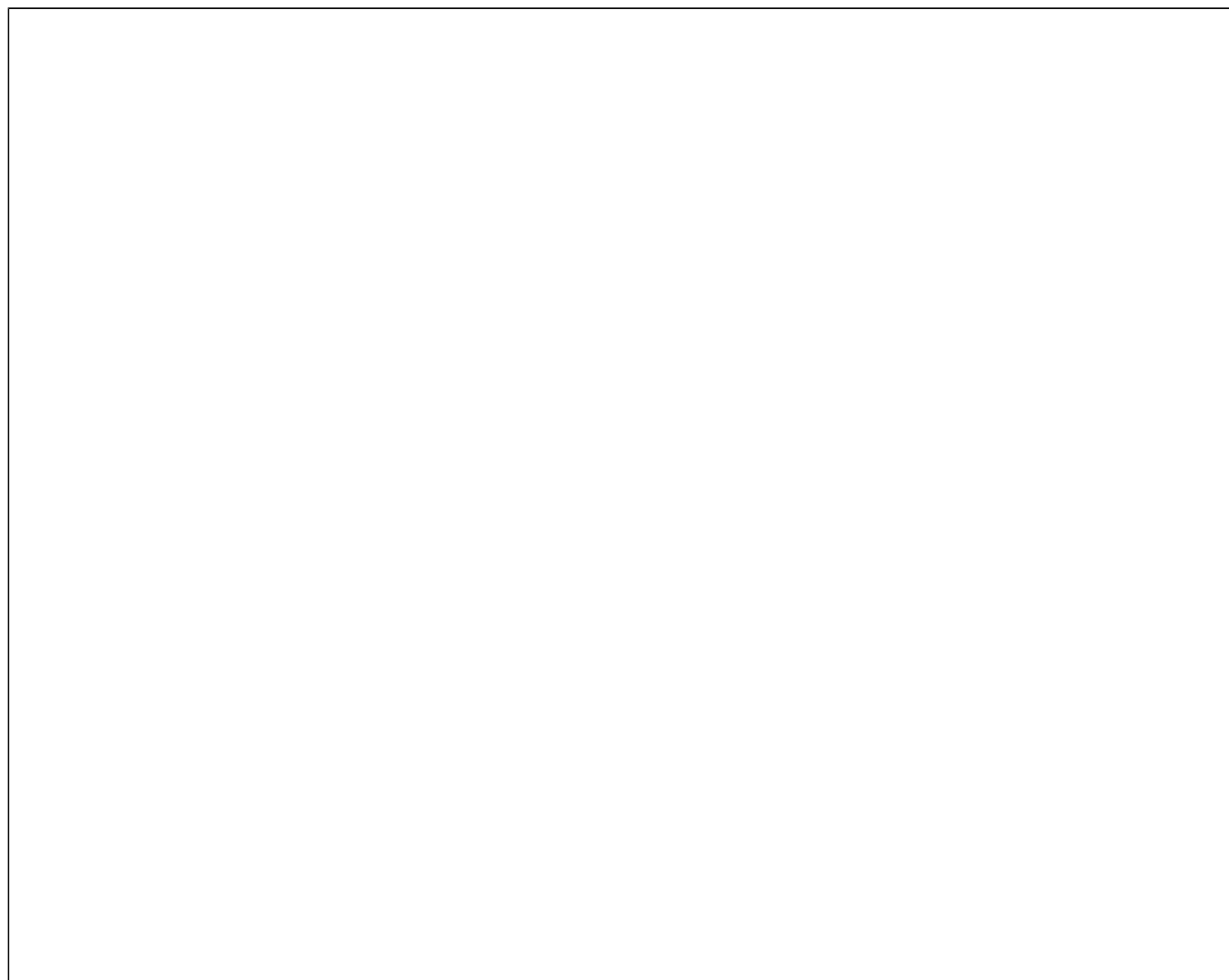
A róla elnevezett emlékbizottság 2004 óta évente ad ki fordítói díjakat, melyekre brit állampolgárságú fordítók pályázhatnak bármely nyelvről angolra átültetett, klasszikus vagy modern költeményekkel.

A díjkiosztó ünnepség 2007. november 12-én lesz Londonban.

A díjnyertes ***Aeneas és Dido*** megjelenik magyarul és angolul a *Times* kiadványában, a [***STEPHEN SPENDER PRIZE 2007 for poetry in translation***](#) című füzetben, a [*Stephen Spenders TRUST honlapján*](#) és a bizottság által kiadott antológiában.

Baka Istvánnak nem ez az első angliai sikere. *Selected Poems* című válogatott kötete 2004-ben felkerült az ugyancsak tekintélyes **Weidenfeld-díj** „shortlist”-jére, vagyis az első hat közé válogatták, s a kötet kiadóját, szerkesztőjét és fordítóit meghívták az Oxfordban rendezett díjátadó ceremóniára.

A füzet borítója és Baka István ***AENEAS ÉS DIDO*** verse magyarul és angolul Zollman Péter fordításában:

THE TIMES

Stephen Spender Prize 2007

brimmed with their wine, so sweet
e in mebrat
it made me drunk.
d un vino così dolce così feroce

le az a gíz, amen! a restrol o
yes, but flames that turn the human
varazsol, benne nem langol-
into an altar, have never burnt in he

in þæt colliþ, gíþ, gíþ, gíþ, gíþ, gíþ, gíþ
whide lreþn gíþ, gíþ, gíþ, gíþ, gíþ, gíþ, gíþ
man who is set upon swearing an oath
could wait until he knows himself well

for poetry in translation

Aeneas és Dido
'Így hát a nagy ember elhagyta Karthágót...'
(József Brodsky: 'Dido és Aeneas')

1. Dido, királylány, nem látok róha.
A hullámok meanderei kéken
futnak, s mint Ariadne fonala,
vezettek új hazába, hol a népem
tűz Minotauruszát váltotték bűn
názusuk után – mián? – hisz labirintus
bejáratait társak szíj-éled,
s mi önzöbörgő, a gyűlölet
fonalaként fog visszagombolyodni
néped kezébe népeink kezéből.
Tálikonem, hát vedd újra – vigyél
együtt fogasként né ényegként helyeséget,
s a víz-szemes csatárokra
is vigyél skóla rúd keresem.
2. Fanyar a búcsú? Fanyarabb a bor
s a bosszú tenger, melybe rózsáját
a hajad mártja. Vérték bűnös forr,
jó tudni: ím, Olympuson mi ücsög;
különböz fűcs a borsak és a képek,
és Georgi-út névcsere az éjék,
ránk ég a virulat, mint Nossu-ang.
Ígyebbek a mi isteneink,
Dido, de késo lenne már cserélni.
Magyarogató megcsuk, hogy az égből
megintem grakus, hogy mitől
legyek, – nem kell a döntéstől se félni.
Mághim lépés, ha elhagyjuk? Na és!!
Nem én akartam – ég rendeln.
3. Mellettem aludt már Lavinia;
keményebb húsú, ifjabb, mint te voltál,
de az a tűz, amely a testből okát
varázsol, benne nem légeztet soha.
Mindégy – csak szőlő, lej nélkül fogazva
teljen meg évől éven, mint a kátról
Hídeg szemelek s idegek, latin
beszédűk lecsuk a frém.
Új – meg kicsiny – harántat íten őrsz!
Miért fáj jobban Karthágó, mint Trója?
S ha eldőltem, anyiam kitérlek,
miért csak az az egyet – hirtve
szépségem: sárga hirtak napra nap?
Dido, királylány, gyűlölet s földet.

István Baka

Aeneas and Dido
'So the great man left Carthage...'
(Joseph Brodsky: 'Dido and Aeneas')

1. I never see you now, Dido, my queen.
The blue meanders of the weedy seas
will roll like thread from Ariadne's loom
and lead me to a land where refugees
my change into a Minotaur, following
our melancholy union (or owing
to it?). Your parting thighs opened the doors
toward that hateful labyrinth of yours.
Our bond, a thread of hate, will unravel,
and coil from our hands to your people's hands.
So we shall meet again and as we meet,
morning shadows, across war-tainted lands,
on every site where blood and wetness lies
I'll seek your loins, desire-wetted thighs.
2. A harsh farewell! The wine is harsher still,
and the wine-lured sea where rosy dawn dips
her fingers. Never mind our love, the thrill,
I need fresh Olympian news and tips
or else all wine and lust will fall to dirt,
reverse will rout us like a Nestor shirt
and night will threaten with a Gorgon-head.
Our gods are evildoers, don't be misled
my Dido. First, it's too late for a change,
second, it's comfort that Heaven sends word
telling me what I have to do, and third,
when facing judgment you should never cringe.
You choose the stake if I move off? So what?
It's not my wish. The gods have hatched the plot.
3. Our bed. Lavinia shudders. Not a stir.
She's younger, firmer-fleshed than you could claim,
yes, but flames that turn the human frame
into an altar, have never burnt in her.
Conceiving and bearing without any joy,
she fills up like a ladder every year.
My son will be cold-eyed, puzzling to hear,
all Latin speakers and strangers to Troy.
God save my new, still unimportant place.
Why do I miss my Troy much less than Carthage?
Although I've lost most of my valiant band,
why you alone enjoy the most advantage
of me still yearning after your fading grace?
Dido, my gracious queen, I have this land.

Translated from the Hungarian
by Peter Zollman

Peter Zollman's commentary

István Baka was 47 years old when he died after a long, devastating illness in 1995. I feel very close to him and to his poems.
In this translation I tried to recreate the mix of Baka's somewhat heightened diction and his use of colloquial expressions like 'thrill', 'Olympian news and tips', 'so what?', 'the gods have hatched the plot'.

There is a wonderful, deep-toned two-letter word, 'ül', in Hungarian. It means 'lap' but it is closer to the crouch and further away from the loom. It also describes the vagina in its full erotic sense without even the slightest vulgar or scientific remoteness. In this poem I translated it twice as 'thighs' (in the context of the surrounding words).

Elsewhere I used different expressions.

Baka, like many Hungarian poets, remained committed to formal poetry through most of his life and I believe that presenting these three sonnets of uncompromising strict form underlines imagery the translator's duty is to pass on this rich contrast to the English reader.

A bírálók megjegyzéseiből:

Susan Bassnett: „There were a number of translations of poems about the Holocaust, written in many languages, some extremely powerful, and one of the winning entries, a translation from the Hungarian of a poem by István Baka, retells the painful story of Dido and Aeneas in a particularly memorable and utterly contemporary manner.”

Sajtóvisszhang:

- [Baka István verse a Times-ban is. = Délmagyarország, 2007. november 2. 8. p.](#)